

Dråpslag mot länet - bygdemedlen föreslås försvinna

I årtionden har vattenkraftskommunerna slagits för att vi ska få del av kraftbolagens vinster. Ibland har det funnits förhoppningar att lösningen närmar sig, men de verkar komma på skam. Nu har det i stället kommit ett förslag att vi ska berövas det lilla vi hittills har uppnått.

Vattenverksamhetsutredningen (SOU 2014:35) föreslår nämligen att bygdemedlen ska avskaffas. Om förslaget vore verklighet i dag skulle det innebära att hundratals företag och organisationer i länet förlorar 33 miljoner kronor, enbart detta år. Ändå har det hittills varit alldeles tyst, på ledarredaktionerna och bland länsolitikerna.

Tystnaden står i stark kontrast till de kraftfulla protester mot fortsatt utbyggnad av vattenkraften utan kompensation som länets organisationer och myndigheter enades om 1942 och som året efter ledde till beslut i riksdagen. Eftersom Heimbygda tog initiativ till protesterna och verksamt bidrog till bygdemedlens inriktning, vill vi med denna artikel rikta uppmärksamheten på vad som nu riskerar att hända.

Jämfört med de vinster som vattenkraften genererar utgör bygdemedlen en ringa skärv, men den har mycket stor betydelse för små kommuner och föreningar. Detta är i stort sett den enda återbäring som de berörda bygderna kan få till följd av de omfattande exploateringarna. Inte ens kraftverkens fastighetsskatt stannar i länet. Därför är det utmanande att ytterligare brandskatta länets kommuner. Det skulle innebära ett hårt slag för föreningar, bygdegårdar och bysamfälligheter.

Utredningens motiv är att medlen inte behövs! Detta är att tala mot bättre vetande. Det finns rader av exempel på åtgärder och investeringar som har varit och är till stor nytta. Det kan gälla underhåll och anläggande av skoterleder, upprustning av bygdegårdar, finansiering av bredband eller renovering av hamnar i Storsjön. Behoven är stora.

Utredningen hänvisar till allmänna regler i Miljöbalken om kompensation för skador som uppstår till följd av vattenkraftsutbyggnader. Det är ett alldeles för snävt sätt att se på saken. Tanken med bygdemedlen är att de ska kunna användas till investeringar som främjar näringsliv eller service i bygder på grund av de intrång som har skett. En sådan inriktning är inte mindre angelägen i dag. Med tanke på hur situationen ser ut för länets kommuner och befolkning borde frågeställningen vara att utveckla bygdemedlen i stället för att avskaffa dem.

För Heimbygda
gm Sten Rentzhog och Birger Ekerlid